

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 203
מישיבת ועדת הכספים

יום ב', כ' בחשוון התשמ"ו - 4.11.85, טעה 10.00

נ כ ח ר :

חברי הוועדה:

א. שפירא - היו"ר
א. אבוחצירא
נ. ארד
י. ארידור
י. ארצי
מ. בר-און
פ. גרופר
ד. דנינו
א. ויינשטיין
א. ורדיגר
י. כהן
י. מצא
ע. סולודר
ש. עמר
י. צבן
ח. קופמן
ח. רמון
ג. שפט

א. קרשנר - מזכיר הוועדה
א. דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
ס. אלחנני - יועצת כלכלית
מ. איזנברג - קצרנית

מוזמנים:

הממונה על הכנסות המדינה י. ברון
ז. אורן - רשות החברות
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים

סדר-היום:

הצעות לסדר-היום של חברי הוועדה
מכירת מניות בחברת פז-גז - חברה לשיווק בע"מ
לפז - חברת נפט בע"מ (לפי סעיף 5(ד) לחוק נכסי
המדינה

חקנות החברות הממשלתיות (כללים לקביעת נציג
נבחר משרב עובדי החברה כדירקטור)(תיקון)

חוק היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה)
(תיקון מס' 2 והארכת חוקף), החשמ"ו-1985

היו"ר א. שפירא:

אני פותח את הישיבה.
הצעה לסדר-היום לחבר-הכנסת אריאל ויינשטיין.

א. ויינשטיין:

אדוני היושב ראש, אנו עומדים לקבל בקרוב בקשות של האוצר לאשר השקעות ותמיכות מתקציב המדינה לגופים ולארגונים צבוריים ופטיים. ההשקעות והתמיכות הללו עלולות להיות בסדרי גודל גדולים מאד. הייתי מבקש שהוועדה תפנה לאוצר ותאמר שכאשר הוא מביא לפניו בקשות אלו, יהיה ברור לוועדה, שהסיוע ניתן לגופים ולארגונים שנפגעו, אם גופים וארגונים חקלאיים ואם גופים וארגונים תעשייתיים, ולא לארגונים ולגופים שהשקיעו בספקולציות, ולא לגופים ולארגונים שבמקום להשקיע במשקם השקיעו בהעלאת רמת חייהם.

ע. סולודר:

בחנאי שזה ייעשה לגבי כל הגופים במדינה.

א. ויינשטיין:

אמרתי: גופים וארגונים חקלאיים ותעשייתיים, ארגונים ואנשים פרטיים. ואתן דוגמה: אם ארגון במקום להשקיע במשקיו השקיע במסחר ובאולמות תצוגה ומכר טלוויזיות ומוצרי חשמל רבים אחרים לאנשים פרטיים בריבית נמוכה, אין לחת לו סיוע. למח"ם, לדוגמה, אין לחת סיוע.

הממשלה החליטה על סיוע של 90 מליון דולר, ואני חושב שאנו צריכים להבחין בין ארגונים וגופים שיש לסייע להם ובין אלה שהזכרתי, שאם לא כן בקשות חיוניות, שאנו צריכים לתמוך בהן במהירות, תעוככנה, ואני אינני רוצה שיהיו עיכובים. אני רוצה שתהיה הבחנה ברורה.

היו"ר א. שפירא:

אתה רוצה שוועדת הכספים תבחן כל דבר.

א. ויינשטיין:

הכל יובא לפני הוועדה.

היו"ר א. שפירא:

רק אם תידרש ערבות המדינה.

א. ויינשטיין:

גם במסגרת העברות מסעיף לסעיף וגם במסגרת שינויים בתקציב.

ח. רמון:

אנחנו לא אישרנו, לצערי, את תקציב רשות הטידור. ואני חושב שלא

יתכן, שאיזה שהוא גוף במדינה יעבוד ללא תקציב, גם אם אנו רוצים שהוא יעבוד. אני אעשה הכל על-מנת שהחלטת הוועדה תשונה. אבל עבר למעלה מחודש ורשות הטידור עובדת ללא תקציב מאושר. היום זה קורה ברשות הטידור, מחר זה יכול לקרות באחד ממשרדי הממשלה, ואז אין ערך למה שאנו עושים פה. אפשר לומר, שלועגים לוועדה. החלטת הוועדה נחבלה בניגוד לדעת, ואני חושב

שהחלטה אינה טובה. אבל מחר נקבל החלטה בנושא אחר והגוף הנוגע בדבר לא יבצע את ההחלטה. אני מבקש מיושב ראש הוועדה לבדוק מה קורה בנושא זה.

אני עומד בראש ועדת המטנה לנושא הטיכון. מחר אנו עומדים לדון בוועדה בנושא חשוב - נמל הפחם.

ע. סולודר:

מה ענין נמל הפחם לטיכון?

ח. רמון:

הוועדה היא וועדת מטנה לטיכון ובינוי ומדובר בבניית נמל חדש. מדובר בהוצאה של 120 מליון דולר. שר התחבורה, מר קורפו, הודיע שאינו מוכן להופיע לפני ועדת המטנה, כי הנושא לא נדון במליאת הכנסת.

היו"ר א. שפירא:

הוא אינו מוכן לבוא לוועדת מטנה?

ח. רמון:

הוא אינו מוכן להופיע לפני הוועדה, לא מפני שהיא ועדת מטנה, אלא מפני שיש לו עקרון, שענין שלא נדון במליאת הכנסת, הוא אינו מוכן לדון בו בוועדה. אם היינו מקבלים עקרון זה, 50% מהנוטאים שאנו דנים בהם לא היינו יכולים לדון בהם, לא בוועדות המטנה ולא במליאת הוועדה. מדובר בסכום אדיר, ויש הסבורים שאם עבודת בניית הנמל תימסר לחברות זרות, שלא בדין ולא בצדק, תהיה לכך השפעה על כל ענף הבנייה בארץ.

לכן אני רוצה להתריע לפני יושב ראש הוועדה, שאם כך יקרה, אם לא יהיה דיון ואם העבודות יימסרו לחברות זרות, אני אמליץ שלא נדון בתקציבים של מטרד התחבורה, כולל תקציבי רשות הנמלים, ונדון על הנושא במליאת הוועדה.

ג. שפט:

אני מצטרף לבקשתו של חבר-הכנסת רמון בקשר לתקציב רשות השידור; בלי קשר למה שהוחלט בוועדה, לא יחכן שרשות איזו שהיא תפעל בלי תקציב.

י. ארידור:

אני מציע שאכנס את ועדת המטנה לענין רשות השידור.

היו"ר א. שפירא:

נמסר לי מהנהלת הקואליציה, שרוצים לקיים דיון בנושא בקואליציה.

י. מצא:

אני חושב שצריך לסיים את הפרשה. לכאן או לכאן. לא יכול להיות שגוף איזה שהוא יעבוד ללא תקציב.

ג. שפט:

אני מבקש הבהרה מיושב ראש הוועדה לגבי שכרם של חברי הכנסת. כאשר דנו בעדכון שכר השופטים, דנו בעדכון שכר השופטים ולא בעדכון שכר חברי הכנסת. היה מי שרצה להבין - וכך קראתי בעתוננים - שהיות ודנו על עדכון שכר השופטים, זה כלל גם עדכון שכר חברי הכנסת. אני חושב שזה אינו נכון. יש ועדה לענין שכר חברי הכנסת והיא חדון בכך. בוועדת הכספים לא התכוונו אלא לשופטים, אם זה נכון, אני מבקש שזה יובהר.

היו"ר א. שפירא:

איך ועדת הכספים יכולה לדון בעדכון שכר חברי הכנסת. זה ענינה של ועדת הכנסת. אף פעם לא דנו על שכר חברי הכנסת. מה שנעשה לגבי עדכון שכר חברי הכנסת, יושב ראש ועדת הכנסת, חבר-הכנסת מיכה רייסר מטפל בזה. לי איך מושג.

ע. סולודר:

בהקשר להצעתו של חבר-הכנסת ויינטטיין, אני מסכימה שוועדת הכספים צריכה לבדוק כל הגופים הנזקקים לסיוע ולערבות המדינה. אני רק מציעה, שכיוון שהדברים דחופים, נעשה לילות כימים, כדי שאותם גופים הזקוקים לעזרה לא יהיו כאותו חולה שעד שבא הרופא הוציא את הנשמה. לגבי החקלאות הקימונו ועדת משנה, ואני חושבת שיש לה חלק בהחלטות הממשלה אתמול. אני מקווה שלפחות בנושא החקלאות, כיוון שאנו עומדים בתחילת העונה החקלאית, ועלולים להפסיד את העונה, לא יהיו עכובים.

לגבי הנושא השני, החלטתי שאני אהיה כקטו, ואזכיר נושא זה בכל ישיבה.

י. ארידור:

קטו הזכיר בסוף דבריו.

היו"ר א. שפירא:

העברה התקציבית במשרד החינוך?

ע. סולודר:

כן.

נ. ארד:

אני פונה אל חברי הוועדה, ובמיוחד אל יושב ראש הוועדה, שנמליץ להוסיף תקציב למרכז הדמוגרפי, על מנת שיוכל להביא לכל יולדת את זכויותיה. הופיעה חוברת של המרכז הדמוגרפי על זכויות היולדת בישראל. כאשר מוסרים ליולדת את החוברת, אומרים לה כך: לאחר שתעיני בחוברת, נודה לך מאד אם תואילי להחזירה למחלקה ליולדות, וכך ניתן יהיה להעבירה ליולדת הבאה, וזאת לרגל הקיצוצים בתקציב שאינם מאפשרים הוצאת החוברת במספר עותקים מספיק.

אני חושבת שזו שערוריה. מדברים על עידוד הילודה - ודרך אגב מותר להוציא חוברת כזאת גם בשפה הערבית - - -

היו"ר א. שפירא:

אגודת-ישראל רואה בעידוד הילודה המצווה הכי חשובה.

נ. ארד:

אני מבקשת שכאשר נדון בפעם הבאה בטינויים בתקציב, נוסיף תקציב למרכז הדמוגרפי, כדי שיוכלו להדפיס את החברת במספר עותקים מספיק כדי שכל יולדת תוכל לקבלה.

י. צבן:

אני מבקש להעלות שני נושאים רציניים: האחד - חברת החטמל וחברות הגאז הנהיגו בעת האינפלציה הגבוהה חטלום מקדמות. היות ונכנסנו לתקופה של אינפלציה נמוכה, אני מציע שוועדה חדון בהמלצה לבטל את המקדמות הללו.

זה צעד שמתבקש במצב הנוכחי.

הנושא השני: אתמול קבלה הממשלה החלטה, שבחישוב הפיצויים של העובדים המפוטרים, לא תובא בחשבון שחיקת השכר. אני הגשתי בענין זה הסתייגות לחוק הסדרים לטענת חירום במשק המדינה, והיא לא נתקבלה. הבעיה היא שחליף הפיטורים נמצא בעיצומו וכך גם היציאה לפנסיה מוקדמת. אם מישהו נפגע בתאונת עבודה, הוא מקבל פיצויים לפי שכר הברוטו השחוק. אני מציע שיזורז הדיון בנושא זה, שלא תובא בחשבון שחיקת השכר הן לגבי פיצויים למפטורים, הן לגבי היוצאים לפנסיה מוקדמת והן לגבי נפגעי תאונות עבודה.

הערה לפרוטוקול בנושא שכר השופטים. אינני רוצה לפתוח את הדיון מחדש, כי אני מבין שזה עלול להביא לביטול ההחלטה. אני בין אלה שחשבון שצריך לשפר שכר השופטים, אבל נראה לי שהפירוש של יושב ראש הוועדה הרחיק לכת. אני הבינתי שזו תוספת של 24% ריאלית; אני חושב שהיה מגיע להם, אם רצינו להעמיד את שיעור השחיקה על שיעור השחיקה המקובל בדרוג הממשלתי, בין 12% ל-15% תוספת. ואינני חושב שהפירוש היה צריך להיות כפי שניתן על-ידי היושב ראש.

היו"ר א. שפירא:

אני רוצה להשיב לך לגבי שכר השופטים. מאחר ושאלת על מה הצבענו ב-15 באוקטובר, אני רוצה לומר שהיו הרבה חברי כנסת, חברי הכנסת רמון, קופמן וכהן, שהבינו שהצבענו על כך שרוצים לתת לשופטים תוספת על-פי מדרג חודש יולי. בסוף, כאשר התחיל ויכוח, הציע חבר-הכנסת שפט, שגם הוא מהאופוזיציה, אמנם לא ממפ"ם, אבל מהאופוזיציה - להסמיך את יושב ראש הוועדה להבהיר. על-פי הסמכות שקבלתי מהוועדה פה-אחד, כולל האופוזיציה גם האופוזיציה של מפ"ם, כלומר, חבר-הכנסת צבן - הבהרתי.

אם להבא לא תרצו לתת לי אפשרות להבהיר, תוכל להתנגד לתת לי סמכות פה-אחד להבהיר. אני מקווה שגם להבא תתן לי סמכות זו.

י. צבן:

ראית שלא מרוצים מההבהרות. הבהרות זה מוקט.

י. כהן:

הוא הראה את הדברים לשני ראשי הסיעות הגדולות.

היו"ר א. שפירא:

גם לחבר-הכנסת צבן. ברגע שהבהרתי, שלחתי את ההבהרות גם לאופוזיציה.

י. כהן:

אני בדיעה, שלא יתכן שרשות השידור תפעל ללא תקציב מאושר. לוועדת הכספים יש סמכות לאשר או שלא לאשר את התקציב. ואני אציע שער שלא תובא תכנית הבראה לרשות השידור, לא נאשר את התקציב.

היו"ר א. שפירא:

הרבנים הראשיים פונים היום ליועץ המשפטי לממשלה ולעתונות בעקבות עלילת הדם שהייתה בעתון "הארץ" על הדיינים והרבנים. נכתב שם, שבגלל הרבנים והדיינים הבאתי לדיון נושא שכר השופטים, כאשר עליהם אי אפשר היה בכלל לדון.

י. כהן:

אדוני היושב ראש, אמרנו מספר פעמים שאנחנו רוצים לקיים דיון רציני עם י"ר האוצר ושר התעשייה והמסחר על בעיות המשק היצרני. דיון זה לא קויים עד היום, כי לא הצליחו לתאם מועד עם י"ר התעשייה והמסחר.

היו"ר א. ספירא:

ניסו לתאם אתו מועד, אך הוא תמיד בנסיעות.

י. כהן:

עברו שלושה חדשים מאז ההחלטה על התכנית הכלכלית.

א. קרטנר:

ניסיתי להזמין את שר התעשייה והמסחר והוא אמר, שהוא צריך לקבל הודעה מראש על חודש ימים. הוא נחן לי תאריך בחודש דצמבר.

היו"ר א. ספירא:

חבר-הכנסת רמון מבקש להזמין את שר התחבורה.

ח. רמון:

אני אינני מבקש את השר, אלא שהשר אינו נוחן לאנשי רשות הנמלים ולאנשי מטרדו להופיע לפני הוועדה.

היו"ר א. ספירא:

שר האוצר יופיע מחר בישיבת הוועדה משעה 13.00 עד 15.00 שתוקדש לנושא הריבית.

י. צבן:

בענין מקדמות החשמל והגאז אני מבין שאתה מקבל את הצעתי.

היו"ר א. ספירא:

בודאי. אני חושב שזו המלצה של כולנו פה-אחד.

ס. אלחנני:

הדבר אושר בוועדת הכספים רק לגבי החשמל. לוועדת הכספים אין נגיעה למחיר הגז. נושא זה הוא בתחום סמכותה של ועדת הכלכלה. לגבי המים יש מקדמה שאושרה בוועדת המשנה לעניני מים

למקדמות החשמל אין קשר עם האינפלציה. כאשר אדם קונה לחם, הוא משלם בעבורו בעת הקנייה. כאשר אתה קונה חשמל, אתה מקבל אשראי של 45 יום במוצע, ואני מדברת על חשבונות החשמל הביתיים.

י. צבן:

שיעשו את החשבון ויכניסו את זה למחיר.

ס. אלחנני:

חשבונות החשמל הביתיים הם דו-חדשיים. אתה צורך חשמל חדשיים ויש לך אשראי של 51 יום. אתה נותן אשראי ומקבל אשראי. נכון שאפשר להכניס את כל זה למחיר החשמל, אבל כל מה שזה יעשה, זה יעלה את מחיר החשמל ויעלה את האינפלציה.

ח. רמון:

בעקבות דברי הגב' סמדר אלחנני, אני מציע שנפנה אל חברת החשמל ונשמע את תגובתם.

ס. אלחנני:

חברת החשמל תפנה אתכם אלי.

ח. רמון:

נשמע אותך.

היו"ר א. שפירא:

מה שאמרה סמדר מקובל עליך?

י. צבן:

לא. נזמין את חברת החשמל.

א. ויינשטיין:

למה להזמין אותם מחיפה?

היו"ר א. שפירא:

אני אפנה אליהם בכתב ואבקש תגובתם.

מכירת מניות בחברת פזגז - חברה לשיווק בע"מ לפז, חברת נפט בע"מ (לפי סעיף 5(ד) לחוק נכסי המדינה, חש"א-1951)

(מכתב טר האוצר מיום ח' בתשרי החשמ"ו - 23.9.85)

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום:

מכירת מניות בחברת פזגז - חברה לשיווק בע"מ לפז, חברת נפט בע"מ (לפי סעיף 5(ד) לחוק נכסי המדינה, החש"א-1951.

מר אורן, אולי תסביר מי מוכר, מי קונה ובאיזה מחיר.

ז. אורן:

בפברואר 1981 הפכה חברת פז, חברת נפט בע"מ, לחברה ממשלתית על-יד כך שמדינת ישראל רכשה ממר וולפזון שליט מניות החברה. כתוצאה מכך הפכו כל חברות-הבת של חברת פז לחברות ממשלתיות. על-פי חוק החברות הממשלתיות, סעיף 9, כאשר חברה הופכת להיות חברה ממשלתית וחברת-בת הופכת להיות חברה ממשלתית, יש זכות לבעלי המניות לדרוש שהממשלה תקנה מהם את מניותיהם. מדינת ישראל הודיעה לבעלי מניות המיעוט על זכותם למכור את מניותיהם למדינה עקב הפיכת פזגז לחברת-בת ממשלתית. בעלי מניות המיעוט הודיעו על רצונם שהמדינה תקנה מהם את מניותיהם. כיוון שלא הגיעו להסכמה על המחיר, קבע נשיא בית-המשפט המחוזי בירושלים את רואה-החשבון דב כהנא כפוסק לגבי שווי המניות.

רואה החשבון דב כהנא קבע שווי המניות בפסיקתו ביום 3 באוגוסט 1984 ל-4,650,000,000 שקל, שהיוו 547,000 דולר באותו מועד. בהתאם לכך קנתה הממשלה 6.45% מהמניות שהחזיקו בעלי מניות פרטיים ושילמה תמורתן, בתוספת הפרטי הצמדה למדד 207,640,000,000 שקלים, שהיוו 500,000 דולר.

נוצר מצב שהמדינה החזיקה 6.45% של מניות פזגז וחברת פז החזיקה

93.55%. זאת אומרת לפזגז היו שני עליים: חברת פז ב-93.55% ומדינת

ישראל ישירות ב-6.45%. כדי שנטל הקנייה לא יפול על תקציב המדינה - - -

היו"ר א. שפירא:

מי הם בעלי המניות הפרטיים?

ז. אורן:

משפחת זילברשטיין מירושלים שבזמנו היתה להם סוכנות גז.

כפי שאמרתי, כדי שלא יוצר מצב שהמדינה תחזיק בפזגז שברי אחוזים

וכדי שנטל רכישת מניות המיעוט לא יפול על חקציב המדינה, ביקשה הממשלה מחברת פז לרכוש את מניות המיעוט; בהתאם לחוק נכסי המדינה, סעיף 5(ד) מכירה של מניות על-ידי המדינה טעונה אישור הוועדה. במקרה זה המכירה נעשית לחברה ממשלתית.

היו"ר א. שפירא:

באיזה מחיר?

ז. אורן:

במחיר שקבע הבורר, מר דב כהנא.

היו"ר א. שפירא:

אני מכיר את מר כהנא, איש רציני עם ראש פתוח. אם נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים הטיל על מר כהנא להעריך שוויין של המניות, אני הייתי ממליץ לאשר את המכירה.

ח. רמון:

אינני מפקפק בחישובים ובנתונים שהביאו לפנינו. מה שאותי מטריד זו הקנייה של המניות על-ידי חברת פז והעברת המניות לחברת פז. מדברים רבות על מכירתה של חברת פז. נאמר שחלקם של היזמים הפרטיים בפז הוא שליט, מבחינה כספית הדברים אינם חלקים, אני אינני רוצה להוסיף נכסים לפז. עם כל הנוחות שיש במכירת המניות לפז, אני אינני רוצה להוסיף נכסים לפז. נושא זה של מכירת פז עולה חדשות לבקרים. כל גדולי העולם רוצים לקנות את פז. ואני אינני יודע אם מה שנעביר לגז לא יגיע לאנשים פרטיות, שיש גירסאות שונות איך הם קנו את המניות בחברה, מה הם תורמים לחברה ומה לא.

היו"ר א. שפירא:

מי הם בעלי המניות הפרטיים?

ח. רמון:

גד זאבי, קבלן עשיר מחיפה.

מנימוק זה בלבד אני מתנגד לאישור המכירה של מניות המיעוט בפז לחברת פז. אין לזה קשר למשפוח זילברשטיין, היא יצאה מהמשחק; ומה שאומרת המדינה הוא: אני רוצה לקבל כסף מפז תמורת מניות המיעוט בפז. אני מתנגד לכך. אני רוצה לדעת אם הולכים למכור את חברת פז, מתי ימכרו את החברה. אזי יודע שיצא מכרו פנימי ופנו 17-18 גורמים. אני רוצה לדעת זאת לפני שאני מוסיף נכס, אפילו של חצי מליון דולר, שלגבי שווי חברת פז איננו מי יודע מה. מהי חברת פז? זה עסק נהדר. בעסק זה אי אפשר להפסיד. ואת העסק הזה רוצים למכור.

היו"ר א. שפירא:

נקיים דיון על חברת פז.

ח. רמון:

זה מה שאני מבקש. זה עסק שמראש נקבע כמה ירוויח.

כל חברות הדלק ירוויחו השנה, על-פי ההסכם - לא חשוב מה יעשו - 15-20 מליון דולר. מכיוון שחברת פז היא 50% ממסק הדלק בישראל, הרי שהיא מרוויח בין 7 ל-10 מליון דולר.

עד שהדברים אינם ברורים בנושא חברת פז, אינני רוצה לדון על

הנושא שלפנינו.

י. צבן:

הייתי מבקש שאת הדיון על נושא מכירת מניות המיעוט בפז גז לחברת פז נקיים לא היום, אלא כאשר יקויים הדיון על חברת פז. אני מבקש שיובא לפנינו מידע על שני נושאים: מי הם בעלי המניות בפזגז, האם השם שהוזכר כאן הוא השם היחיד, ומי הם הבעלים של שליט המניות בחברת פז. אני אנצל את הדיון הזה כדי ללחוץ על חברת פז בנושא שהוא טעורוריה גדולה מאד - מאגרי הגז המסכנים ריכוזי אוכלוסיה גם בירושלים וגם בחיפה, ועד שחלילה יקרה אסון כולם מעדיפים לטמון ראשם בחול - - -

י. מצא:

איפה נמצאים מאגרים אלה בירושלים?

י. צבן:

בדרך בית-לחם. יש הצעה של עיריית ירושלים להעביר את המאגרים למקום אחר, ואין מבצעים את הדבר.

היו"ר א. שפירא:

משפחת זילברשטיין כבר קבלה את הכסף. כל העניין הוא שמדינת ישראל לוחצת לקבל את הכסף.

י. מצא:

היום המניות בידי המדינה?

היו"ר א. שפירא:

כן.

י. מצא:

מה הבעייה שישאר המצב כפי שהוא?

היו"ר א. שפירא:

הבעייה היא תזרים המזומנים. על-פי החוק שר האוצר יכול לעשות שימוש ברזרבות של החברות הממשלתיות, אבל בחברת פז אינו יכול לעשות זאת כלוון שיש שם שליט לבעלים פרטיים.

ח. רמון:

כמה נשאר למדינה מחברת פז?

ז. אורן:

21 מליון דולר.

ח. רמון:

שתיקח המדינה 20 מליון דולר.

י. כהן:

אין בהצעת המכירה שום דבר מטמעותי שלא צריך לאשר. אבל אין לי התנגדות לדיון, כי הנושא של חברת פז מחייב דיון.

היו"ר א. שפירא:

חבר-הכנסת ארידור, אם היית שר האוצר אין היית פותר את הבעייה?

י. ארידור:

אני הייתי פותר את הבעייה רק על בסיס של פחרון כולל.

ז. אורז:

חברת פז מחזיקה 93.55% בפזגז. למעשה יש לה שליטה מלאה בפזגז. הם אינם צריכים את ה-6.45% כדי לשלוט בפזגז. השליטה בידיהם. אנחנו ביקשנו שיקנו את ה-6.45%. בוא נצא מתוך הנחה שחברת פז תימכר. אם היא תימכר, היא תימכר בלי מניות אלו והמדינה תישאר חקועה עם 6.45% בחברת פזגז.

היו"ר א. שפירא:

כאשר אני הולך לעשות עסק, אני צריך משפטן. אבל כבעל עסק יש לי נסיון, ואני רוצה לומר לכם: מדינת ישראל זקוקה לכל אגורה. את חברת פז אי אפשר למכור בלי אישור ועדת הכספים. כאשר תובא הצעה למכור את חברת פז, אז נוציא את המעיים והקרביים של פזר ונברר מי קונה, מי שותף בטליטה. נניח שלא נאשר את ההצעה שלפנינו, ומישהו יקנה את חברת פז, ממטלת ישראל תישאר עם 6% מניות בחברת פזגז. אמנם זה רק חצי מליון דולר, זה לא הרבה כסף, אבל אינני יכול להביץ מה זה יכול להוסיף לאותם בעלי מניות פרטיים. לכן אני מציע להצביע ולאשר עכשו.

ח. רמון:

לא בכל יום אני יכול לקרוא את חברת פז לטולחן הדיונים של הוועדה.

היו"ר א. שפירא:

אתה רוצה דיון על חברת פז?

ח. רמון:

אינני רוצה דיון על חברת פז, כמו שאני רוצה לדעת על כוונות האוצר ורשות החברות לגביה. יצא מכרז וביקשו הצעות לקניית חברת פז. רכילות יש מכאן ועד להודעה חדשה. אינני רוצה לעמוד במצב סיבוא מולטי מליונר ויקנה את החברה. אם יבוא שר האוצר או נציג רשות החברות וידווח לנו על המגמות לגבי חברת פז, אולי נייעץ לו. לי יש תזה שצריך להוסיף ולהחזיק בכל החברות הממשלתיות הרווחיות.

היו"ר א. שפירא:

היות ואתה יכול לבקש התייעצות סיעתית - - -

ח. רמון:

אינני רוצה לבקש התייעצות סיעתית. אני מבקש שרשות החברות תבדוק את הנושא ותדווח לנו, ונאשר את הבקשה שלפנינו בעוד שבוע.

היו"ר א. שפירא:

אני מקבל את הבקשה.

חקנות החברות הממשלתיות (כללים לקביעת נציג נבחר מקרב עובדי החברה כדירקטור)(תיקון)

(מכתבו של שר האוצר מיום כ"ג בתמוז התשמ"ה-12.7.85)

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא:

המשך הדיון בתקנות החברות הממשלתיות (כללים לקביעת נציג נבחר

מקרב עובדי החברה כדירקטור)(תיקון).

רשות הדיבור לחבר-הכנסת רמון.

י. מצא:

האם נצביע היום על תקנות אלו?

היו"ר א. שפירא:

לא.

י. מצא:

אם כך, לא לקיים עכשו דיון? נקיים את הדיון סמוך להצבעה, אלא אם החברים רוצים לדבר לפרוטוקול.

היו"ר א. שפירא:

אני רוצה לסיים את הדיון היום. ההצבעה תהיה בטבוע הבא.

ח. רמון:

אני רוצה לומר לחברים, בעיקר מסייעת הליכוד, אי אצלם היה עיקר

ההתנגדות - - -

י. מצא:

החוק אינו מונע מינויים.

ח. רמון:

היה חוק ולא רצו לקיימו, בניגוד לדעת המחוקק. היו חילופי שלטון והשרים יצאו לאחר חילופי השלטון הפרו את החוק ביוזמתם, חלקם בצורה מתוככמת וחלקם שלא בצורה מתוככמת. שרים שעו זאת בצורה מתוככמת, קשה היה להתמדד אתם, והם הצליחו למשוך את העניין 4-5 שנים. למזלנו בסוף בא שר שנהג בצורה לא מתוככמת ואז הבינו שצריך לפנות לבית המשפט.

המחוקק לא התכוון להשאיר שיקול דעת לגבי קביעת נציג נבחר בקרב עובדי החברה כדירקטור, כפי שהוא לא התכוון להשאיר שיקול דעת במנוי נגיד בנק ישראל. על כך יש פסיקה האומרת: כתוב "למנות" - ממנים, זה לא נתון לשיקול דעת.

היו"ר א. שפירא:

הוא יכול לסקול את מי למנות.

ח. רמון:

הוא יכול לסקול את מי למנות, הוא רק לא יכול שלא למנות. וכאשר

לא מינו במשך תקופה מסויימת משנה לנגיד הבנק, פסקו היועץ המשפטי לממשלה ובית-המשפט שחובה למנות. לכן מינו משנים לנגיד הבנק. לכן הפירוש המשפטי היה ידוע, אבל לא רצו למנות.

התיקון המוצע איננו תיקון שבא לחייב למנות, הוא מנוסח בצורה חצי מתוככמת, הוא אומר: אפשר למנות, אבל לא צריך. ואם תיקון זה, חלילה, יתקבל, לא יתמנה אף דירקטור. זו איננה כוונת המחוקק, שהנושא הזה ינתן לפירוש של שר האוצר לפי השקעת עולמו. לא זו היתה כוונת המחוקק. כוונת המחוקק היתה להטיל חובה ולא להשאיר זאת להשקפת עולמו של שר האוצר.

לכן מה שאמר כאן חבר-הכנסת מצא בנושא זה הוא בפירוש רצון שלא לקיים כוונת המחוקק, לפחות כפי שהיה במשך שנים, במשך 7-8 השנים האחרונות. ובכל פעם היו תירוצים אחרים בנושא זה. היתה הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת לשעבר, נפתלי פדר, ואז סגן שר האוצר לשעבר, חבר-הכנסת חיים קופמן - - -

היו"ר א. שפירא:

אני מברך את חבר-הכנסת חיים קופמן להבחרו ליושב ראש הקואליציה.

ח. קופמן:

אני מודה על הברכה.

ח. רמון:

חבר-הכנסת חיים קופמן בתפקידו כסגן סר האוצר השיב להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת פדר ואמר: אנו נמצאים עתה במלחמת שלום הגליל, אין זמן לעסוק בזה. הוא גם אמר מטפטט או שניים על דעתו על ההצעה. וההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת לשעבר נפחלי פדר הוגשה ב-1982, חמש שנים לאחר שתוקנו החקנות.

ואשר למהות התקנות, אין היום קפיטליסט נבון בעולם שאינו עוסק בשיתוף העובדים בהנהלת מפעלו ובניהולו. אין דבר כזה בעולם. כל הבראה של מפעל שנכנס לקסיים, נעשית על-ידי שיתוף העובדים בניהול. אתמול נתתי דוגמה את מפעל ג'נרל מוטורס. חברה פרטית, וזו החברה הגדולה בעולם, מחזור של מיליארד דולר, כאשר היא יושבת ובדקת איך להבריאה את החברה, היא אומרת: נשתף את העובדים בהנהלה, וכך נבריאה את החברה, נרויח יותר, והחברה תתנהל יותר טוב. ג'נרל מוטורס, סבל הקפיטליזם בעולם, מה יותר קפיטליסטי מג'נרל מוטורס?

ח. קופמן:

"קוקה קולה".

ח. רמון:

לא. על ג'נרל מוטורס נאמר: מה שטוב לג'נרל מוטורס טוב לאמריקה. לא אמרו: מה שטוב לקוקה-קולה טוב לאמריקה. לבד מהעניין הכלכלי, יש גם עניין של איזו שהיא מחוייבות לעובדים. מי שמתייחס לעובד כמו למכונה - - -

היו"ר א. שפירא:

יש לו בעייה.

ח. רמון:

אין לו בעייה כל זמן שהוא מרוויח. כאשר הוא מפסיד, הוא סוגר את המפעל וזורק את העובדים לרחובות, וכמו שלמכונה אין מה להגיד, כך גם לעובד אין מה להגיד.

לגבי מפעל "אתא" אומרים שאילו היה מתנהל טוב, לא היה נסגר. הוא נסגר ומי שמשלם את המחיר אלה הם רק העובדים. זה מפעל פרטי. אבל גם לגבי מספנות ישראל שהן חברה ממשלתית אומרים שהניהול שם הוא כמו הניהול במפעל מנועי בית-שמש, ומי שישלם את המחיר אלה הם העובדים.

אני אינני חסיד גדול של מוסד הדירקטוריון והדירקטורים. אני חושב שזו שיטה שהיתה נכונה לפני ששים שנה. היום חברות בדירקטוריון היא מקור להכנסות.

י. מצא:

לא בחברות הממשלתיות.

ח. רמתן:

אני מכיר את החברות הממשלתיות, שם זה יותר גרוע. בחברה פרטית, כאשר דירקטור מקבל 500-1000 דולר לישיבה, הוא מרגיש שהוא צריך לבוא לישיבה ולקרוא את המאזן. בחברה ממשלתית הדירקטור אינו מרגיש גם חובה זו. דירקטור בחברה ממשלתית, זה הפך לסוכריה במינויים פוליטיים. מי שמקבל את המינוי מבין אחרי תקופה קצרה, ש"גליק" גדול לא קרה לו. בחברה פרטית הוא מקבל 500-1000 דולר לישיבה - - -

ח. קופמן:

אז הוא מחפנה מעיסוקיו ובא לישיבה.

ח. רמון: אז הוא חושב שהוא צריך לקרוא את המאזן וגם להגיד משהו. בחברות ממלכיות אפילו זה לא קורה.

אני שמח על הצעת החוק של חבר-הכנסת אריאל ויינשטיין בנושא זה. עקרונות אני מקבל אותה, אם כי יש לי כמה הסתייגויות מכל המוסד של הדירקטורים בחיים המודרניים. אבל כל זמן שהם חיימים, צריך שתהיה נציגות מינימלית של העובדים.

לא ההסתדרות ממנה את נציג העובדים. העובדים בוחרים בו בהליך המובא בצורה מפורטת שאיננה אפילו בחוק הבחירות לכנסת.

י. מצא:

בחירות למופת.

ח. רמון:

בתעשייה האווירית יושבי ראש הוועד הם חברי הליכוד. ההתנגדות למנוי דירקטורים מבין העובדים בגלל גוון פוליטי אין לה מקום. אני מוכן להזמין כל מומחה בינלאומי - לא ישראלי - והוא יקבע האם הדבר חיובי, האם הדבר מועיל, האם הדבר סייע להבראת מפעלים. ההיבט השני של העניין הוא ההיבט המוסרי. לא יתכן שעובדים ישלמו את המחיר על שגיאות ההנהלה מבלי שניתנה להם אפשרות להתריע.

ההיבט השלישי - אין בעייה של הבחירות דירקטורים מבין העובדים על-פי גוון פוליטי. אנחנו איננו בשנות החמישים. אם היינו בשנות החמישים לא הייתם מגיעים לשלטון. העובדים אינם מפחדים להצביע כראות עיניהם. אם יש לכם שמץ של חשש מבחינה זו, אני מוכן להכניס כל תיקון שאתם רוצים על מנת להסיר חשש זה, כי הנושא הוא חשוב וחבל למסמס אותו בגלל אידיאות של המאה ה-18. נדון על תקנות הבחירות, תציעו שינויים.

היו"ר א. שפירא:

חבר-הכנסת רמון, אתה לא היית חבר בוועדת הכספים כאשר הופיעו אנשי "אתא" לראשונה בוועדת הכספים. ישבו אנשי "אתא", מנהל המפעל היה מר מנור, וכאשר הובאו המספרים, אמרתי לפרוטוקול, שתוך פחות משנה יפסידו מליון דולר לחודש. נשאלתי על יסוד מה אני אומר זאת, ואמרתי: ראיתי את המספרים. לכן אני רוצה שתדע, שאם הפועלים היו בהנהלה, הם היו יכולים להשפיע כסלג דאשחקד.

מ. בר-און:

אתה רוצה לומר, שבשום נושא אינם יכולים להשפיע?

ח. רמון:

יכול להיות, אבל לפחות העובדים לא יכלו להגיד: לא ידענו, עסקו אותנו. כאשר יהיה שיחוף, העובד ירגיש את עצמו אחראי: אני לא כלי משחק, אני לא מכונה, אני עובד שמתייחסים אליו.

היו"ר א. שפירא:

אמרתי זאת גם לגבי מפעל מנועי בית-שמש בוועדה זו ובפגישה אצל שר הבטחון יצחק רבין; אמרתי שהינה יפסידו 20 מליון דולר.

מ. בר-און:

אמרת זאת כאן, בוועדה.

ח. רמון:

אם מישהו חושש מרוב - ואני מבין את העניין - הרי השר יכול

להוסיף דירקטורים. הוא יכול להחליט שהנהלה תהיה בת 12 דירקטורים במקום בת 10 דירקטורים. לכן העניין של רוב, גם לו אין משמעות.

י. מצא:

אדוני היושב ראש, אני די מתלבט בנושא זה. יש לו מספר אספקטים. אני הערתי בקריאת ביניים לחבר-הכנסת רמון שיש הבדל בין חברה ממסלתית ובין חברה פרטית. הדוגמה שיש במדינת ישראל, לא ימצא לה אח ורע בעולם, החברות הממסלתיות כפי שהן מתנהגות, כפי שמחמנים בהן הדירקטורים על רקע פוליטי זה או אחר וכפי שלא מתמנים בהן דירקטורים. יש חברות שאינן מתפקדות מבחינה סטטוטורית, ויש ויכוח פוליטי על מינוי דירקטורים על-פי הכלל: חן לי ואחן לך.

היו"ר א. שפירא:

זה לא מקובל.

י. מצא:

מקובל מאד. אבל צריך למנות ואז לצאת לדרך ולעבוד. אבל כאשר אין יושב ראש לחברה זו או אחרת - ויש עוד כמה גופים צבוריים שאין להם יושבי ראש ולאחרונה התבטרו, שאין מי שיחתום על שטר חדש של שקל - - -

ח. רמון:

ראש הממשלה שמעון פרס.

י. מצא:

הוא מתלבט.

היו"ר א. שפירא:

הוועדה קבעה שהממשלה היא הוועדה המייעצת של בנק ישראל.

י. צבן:

ראש הממשלה שמעון פרס יחתום על השטר.

היו"ר א. שפירא:

מכובד מאד, מה שחסר לו זה כיסוי.

י. ארידור:

הוועדה לא קבעה בחוק, שהממשלה היא הוועדה המייעצת. היא קבעה שרק בעניין האשראי לא יהיה צורך בוועדה מייעצת.

י. מצא:

ומה המצב מבחינת החתימה על שטר השקל החדש?

י. ארידור:

הפתרון אינו בכך שהממשלה היא הוועדה המייעצת.

י. מצא:

הפתרון הוא אחר לגמרי, להטביע מטבע אחר, ואז אין צורך בחתימה.

בחברה פרטית חוקי העבודה הנהוגים הם אחרים לגמרי. בג'נרל מוטורס חוקי העבודה הם אחרים. הוא יכול להגיד לעובד: מחר אתה מפוטר. אצלנו זה שונה. כל תנאי העבודה והתנאים הסוציאליים שלנו זה הישג אדיר וצריך לשמור עליהם. בחברות פרטיות, אם המנהל יראה לשתף עובדים - - -

ח. רמון:

אני חשבתי שלגבי חברה פרטית אפשר לומר קל וחמר. בגרמניה מ-1952 יש חוק שבכל חברות התשתית העובדים מהווים 50% ואי אפשר לקבל החלטה בלי העובדים, ואם יש חילופי דיעות בין העובדים ובין המעסיק, פונים לבורר.

י. מצא:

הלוואי עלינו מוסר העבודה שם.

ח. רמון:

מוסר העבודה שם גבוה בגלל זה.

י. מצא:

אי אפשר להתעלם מכך - ואני מבין שזה מעיק על חלק מהחברים - יכל החוק נעשה כגנבים בלילה. ההתנהגות של אותם ימים של ערב חילופי שלטון, ש-4-3 שבועות לפני כן פרסמו את החקנות החדשות שמחייבות מינוי דירקטורים מבין העובדים ויחד עם זאת בנשימה אחת מינו כמה מאות דירקטורים כדי להרוויח שנתיים - כל זה מעורר חשדות מסויימים ומהווה הכבדה מסויימת.

יחד עם זאת אני מציע לחברי כן להסכים למינוי דירקטורים מבין העובדים בחברות הממשלתיות, כי בכל זאת חלפו 7 שנים מאז חוק החוק ויש שוני בחברות הממשלתיות.

היו"ר א. שפירא:

אתה מתקרב אלינו. אנחנו מאמינים שלעובדים יש זכויות.

י. מצא:

אתה מלמד אותי זכויות עובדים? בתורה יש החוקים הסוציאליים הנעלים ביותר עלי אדמות.

אני בכל זאת מתכבד להציע לחברי לתמוך בהצעת החקנות על מינוי דירקטורים מקרב העובדים, וזאת קודם כל כדי לא ליצור הרגשה לא נכונה, שכל מינוי של דירקטור מקרב העובדים הוא עויין לחלק מסויים. אני חושב שצריך לתת לעובדים את הזכות להשתתף בדירקטוריונים של החברות הממשלתיות, כי בסך הכל מי שמכיר את החברות הממשלתיות יודע שבהנהלה המבצעת הם שותפים מלאים. אין חברה ממשלתית שבהנהלה המבצעת לא יושבים עובדים. אם בהנהלה המבצעת הם טובים, למה לא ישבו כדירקטורים?

ההליך של הבחירה, אני מסכים אתך חבר-הכנסת רמון - הוא הליך מכובד. הוא נותן אפשרות בחירה לשרים וגם במסגרת ההליך הבחירה לא מכתיבים.

לכן לסיכום דברי - לקראת ההצבעה אני אבקש לקיים דיון אצלנו בסיעה כדי לתמוך בהצעה. אני חושב שצריך לתמוך במינוי דירקטורים מקרב העובדים, כי בסך הכל צריך לתת להם את הזכות לומר דבריהם בדירקטוריון, בודאי לעובדים שמקדישים שנות חייהם למפעל.

(היו"ר: ש. עמר)

היו"ר ש. עמר:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת עדנה סולודר.

ע. סולודר:

קודם כל אני רוצה לציין ששמחתי לשמוע את דעתו של חבר-הכנסת מצא, כי אני חושבת שלנושא זה ההתייחסות אינה צריכה להיות מפלגתית. אנו מוצאים בחברות עובדים מכל גווי הקשת. אינני חושבת שאנו צריכים להתייחס לענין זה התייחסות פוליטית-מפלגתית. אנחנו יכולים לדון בשאלה איך אנו רואים הפעול החברה ואיך אנחנו חושבים שהחברה צריכה להפעל ביתר יעילות.

אני יודעת מהנסיון במגזר שלי שככל שהעובדים שותפים בהנהלה יש להם יותר מוטיבציה. גם בעולם הקפיטליסטי קימה תהליך של שיתוף עובדים בדירקטוריונים של החברות. אינני רוצה להאריך בדברים, אבל ענין זה מחוייב המציאות בארץ. בארץ קטנה הנושא של השוויון ואחריות העובדים, יש לו חשיבות ממדרגה ראשונה. ושיתוף העובדים קיים בהסתדרות, בחברת העובדים ובקונצרן הגדול "כור". וההיסגים שיש לו הם בין היתר גם בגלל עובדה זו. אינני אומרת שאם נמנה דירקטורים מבין העובדים בחברות הממשלתיות, הכל יבוא על משומו. אבל לא יחזקן שלא לשתף עובדים בהנהלות, הגם שהיננו עדים לראשומון של פרשנויות על הנושא הזה; מצד אחד פרשנות של האוצר ומצד שני פרשנות של ההסתדרות, והייתה קביעה של הבג"ץ. שמענו את חבר הוועדה המרכזת נפתלי בן-משה שאחראי לנושאים אלה בוועדה המרכזת, שמענו את ההסטוריה של כל הענין הזה, מה היו תביעות ההסתדרות, מה היא קבלה ומה קבע הבג"ץ, ולא יעלה על דעתי, שלא נקיים החלטת הבג"ץ, גם אם מיליהו אינו שלם איתה.

כיוון שהצעות שר האוצר משנות באופן בוטה ביותר את הפסיקה של הבג"ץ, אני מציעה שוועדת הכספים לא תקבל אותן. לא יעלה על דעתי שאנו נאשר תקנות שונות ממה שקבע הבג"ץ בענין זה. אם הוועדה אכן לא תאשר את התקנות של שר האוצר, צריך יהיה לקבוע דרך כפי שמוצע בתזכיר של ההסתדרות.

א. ויינשטיין:

אני בטוח שדברי לא יהיו פופולריים, לא בוועדה, אלא בקרב ציבור של עשרות אלפי עובדים, כי איזה חלום יכול להיות לעובד יותר מאשר להשתתף בדירקטוריון? אם חלום זה קיים אצל פוליטיקאים, על אחת כמה וכמה אצל העובדים ונאמר כאן, כי מה שקורה בעולם הוא תהליך של דמוקרטיה תעשייתית. ואם כל העולם בדרך זו, מה אנחנו שנעמוד מנגד ונבלום את התהליך הזה?

אני רוצה לומר: אין להשוות בין המנטליות הקיימת בארצות-הברית ובאירופה ובין המנטליות אצלנו. ביקרתי במפעל לייצור פיאות נכריות בקוריאה, וראיתי שורות של מאות עובדות, ושמת לי לב- באנו משלחת לבקר ואף אחת מהעובדות לא הסתכלה. נזכרתי שכאשר רצו להראות אצלנו עובדת, הראו עובדת קוטפת תפוזים, שבמקום להסתכל על התפוזים, הסתכלה על המצלמה.

אני מודיע לכם: היום קבלת ההחלטות נתונה בידי העובדים. היום המנהל אינו קובע מי יעלה בדרגה ומי לא. הוא אינו קובע תזוזת עובדים באגפים, הוא אינו יכול לקבוע שינוי בתהליכי הייצור, אלא אם העובדים מסכימים. מנהל נבון הוא מנהל המסתדר עם העובדים. רק לפני מספר ימים קראתי שועד העובדים בעיריית ירושלים שליט על כספי קרנות ההשתלמות של העובדים. מה שקרה בעיריית ירושלים הוא שאנשים מפרישים כספים לקרנות השתלמות וקרנות פנסיה והעובדים עצמם מנהלים את הקרנות ונותנים הלוואות לאנשי שלומנו, ואינני מדבר על מעסי שחיתות, אבל יש גופים מקצועיים לניהול כספי קרנות, הבנקים וקרנות הגמל.

מה שקורה במערכות שלנו הוא, לא דמוקרטיה תעשייתית, אלא שלטון ללא מיצרים של ועדי העובדים. אם מדובר בחברות פרטיות, המנהל מחליט לצרף עובדים לדירקטוריון. אבל בחברות ממשלתיות, שיש בהן בעיות, ואנחנו יודעים שהדירקטורים הם אנשים פוליטיים, המצב שנה. ואנחנו יושבים בוועדת הכספים. ועדת הכספים צריכה לדאוג למשק, ורוב המשק במדינת ישראל הוא משק ממלכתי, צבורי או משק של הרשויות המקומיות. מה היה קורה עם נציגי העובדים היו יושבים במערכת הנוראית של הועד המנהל של רשות השידור?

אנחנו יודעים שיש חברי וועדים אינם עובדים. אינני מדבר על התעשייה האווירית, שם יש הצדקה לכך, כי יש 12,000 עובדים. אבל אנחנו רואים במקרים אחרים שחברי הועד אינם עובדים. מה אנחנו מתארים לעצמנו, שיהיה

דירקטוריון של חברה ממטלתית, ושם הדירקטורים באים לשתות תה, לבואו שני דירקטורים מקרב העובדים, הם ישלטו במערכת. ואינני בטוח שהעובדים רוצים בכך.

י. צבן:

אתה יודע מה הנימוק של חלק מהעובדים שאינם רוצים? - אחר-כך יבואו אליהם בטענות כאשר יהיה מטבר.

א. ויינשטיין:

אצלנו ההסתדרות איננה רק אגוד מקצועי. אילו היו אצלנו אגודים מקצועיים כמו בגרמניה, לדוגמה - - -

ח. רמון:

מה זה שייך?

א. ויינשטיין:

זה שייך. כאשר אגוד מקצועי איננו "פיר" אגוד מקצועי - - -

ח. רמון:

לא האגוד המקצועי קובע. בתעשייה האזרחית האגוד המקצועי קובע?

א. ויינשטיין:

האגוד המקצועי אינו קובע וכל הנציגים הם פוליטיים.

ח. קופמן:

הועד ירצה שחבר מסויים יהיה בדירקטוריון - - -

ח. רמון:

רוב העובדים תומכים בכם ואתם חיים עדיין במנטליות של שנות החמשים.

ח. קופמן:

חבר-הכנסת רמון, הבעייה הרבה יותר מורכבת.

א. ויינשטיין:

לכן אני מציע לחלתיין: בואו נלך לנסיון ראשון בשתי חברות ונראה

מה קורה.

י. צבן:

קדימה.

א. ויינשטיין:

אני רואה שיש רוב לזה, אבל חברה כמו החברה לפיתוח עכו - - -

היו"ר ש. עמר:

מדובר בחברה שיש בה 100 עובדים ומעלה.

י. צבן:

אתה חוזר בכך?

א. ויינשטיין:

אני הצעתי הצעה לחלופין, אבל זה אינו יכול להעשות בכל חברה.

י. ארצי:

דווקא אחרי דברי חבר-הכנסת ויינשטיין אני רוצה כליברל להביע עמדותי העקרונית. מאז ומתמיד עסקו הליברלים בשני דברים שצריכים להביא לשיפור יחסו של העובד למפעל: הדרך האחת - שיתוף העובדים ברווחי המפעל

ובמשק שאין בו רווחים, כמו המשק הציבורי, לפחות שיתוף העובדים בהנהלה. דבר זה אינו נובע מכך שרוציח לסבך את ההי"ם. בכלל, הדמוקרטיה מכבירה על החיים, אבל כפי שנאמר, אין מטטר יותר טוב מהמטטר הדמוקרטי, אפילו אם הוא אטי ומכביר. הרעיון מאחורי שיטה זו הוא, שבעידן שמפתחים את חירות האדם ומעודדים את חירות האדם, לא יתכן שדוקא בנושא העבודה יהיה פסיבי. ואם אינך רוצה שהוא יהיה איש שימשוך את ההנהלה לצדו, מוטב לתת לו את היצוג במישרין.

לא יכולה להיות סיטואציה שהעובדים יהיו רוב בהנהלה, כי הם ממונים. לכן אנו חייבים להתאים את החקיקה למצב זה. בודאי ובודאי שאין מקום לתת לשר איזה שהוא שיקול דעת לקבוע כן או לא למנות נציגים מקרוב העובדים.

אני חושב שבשיתוף העובדים בהנהלות אנו עושים צעד הבא ליעל, לחזק ולעודד הייצור והתפוקה, ולא צעד שנוגד הליכים אלה. לכן אני חושב שועדת הכספים מוסמכת לעשות זאת והיא חייבת לעשות זאת כדי לשפר את העבודה במשק ולהגדיל את הייצור והתפוקה.

היו"ר ש. עמר:

תם הדיון ועתה נשמע את נציג האוצר, מר אורן.

ז. אורן:

אני רוצה להעיר מספר הערות. נדמה לי שתוך כדי מהלך הדיון, שכחנו את ההסטוריה. שר האוצר אינו מציע לבטל שיתוף נציגי העובדים בדירקטוריונים. התקנות ישנן, הוא אינו מציע לבטל אותן. המטך שיתוף העובדים בדירקטוריונים לא מוצע לבטל, אלא מה שמבקשים הוא שתהיה הבחנה בין סוגי החברות הממשלתיות. החברות הממשלתיות אינן מקשה אחת. יש חברות מתוקצבות, יש חברות שמפסידות, יש חברות שמרוויחות, יש חברות פורחות ויש חברות פושטות רגל.

ההצעה היא ששרים שיש להם האחריות המיניסטרילית לגבי החברה, יהיה להם שיקול דעת באיזו חברה להנהיג זאת ובאיזו חברה לא להנהיג זאת. ואם הזכירו את גרמניה, ואמרו ששם 50% מהדירקטוריון הם העובדים, הרי בגרמניה יש למעשה שני סוגים של דירקטוריונים. יש דירקטוריון עם עובדים, ושם דנים במדיניות הכללית, ויש דירקטוריון של ההנהלה ששם דנים בעניינים השוטפים ושם אין נציגי עובדים.

אין הצעה שלא חהיה נציגות של עובדים, אלא רק שלשרים תהיה היכולת לקבוע לפי שיקול דעתם, לאחר התייעצות, ואולי יצטרכו לנמק למה בחברה זו כן ובחברה זו לא.

היו"ר ש. עמר:

האם שר האוצר יקבע מראש את החברות בהן יונהג שיתוף העובדים בהנהלה וכל החברות שבהן לא יונהג - והכוונה כמובן לחברות ממשלתיות - או מדי כהונה יגיד: חברה זו כן וחברה זו לא?

ש. אורן:

אם יש חברה פושטת רגל וכל מה שמחזיק אותה אלה הם כספי הממשלה, אינני חושב שיש להנהיג בה שיתוף עובדים בהנהלה. יתכן שכאשר החברה תעמוד על רגליה, ההתייחסות תהיה שונה.

אני באוצר עשרים שנה ומעלה, החחלפו שרים, אני מניח שיחחלפו גם בעתיד. תקנות אלו יהיו לסווח ארוך וצריך לתת לשרים לשקול שיקול מקצועי, ולאנשים המכירים את החברה מבפנים חהיה אפשרות להבחין בחברות אלו אפשר

ובחברות אלו אי אפשר. ואני אומר זאת כאיש מקצועי.

מ. בר-און:

אולי אתה מוכן להביא תקנות על-פיהן ועדת הכספים תדון ביוצאים מן הכלל. זאת אומרת שבדרך כלל צריכים להיות נציגי עובדים בדירקטוריונים של החברות הממשלתיות, אלא במקרה של חריגים, ועדת הכספים תדון. הנימוק שלך כפי שהוא היום אינו כן. אילו היית בא ומראה שנעשו מינויים והתברר שיש תקלות, זה היה משכנע. בצורה שזה מובא היום, זה לא משכנע.

ד. דנינו:

בעקבות שאלתו של היושב ראש אני רוצה לשאול: האם לשר תהיה סמכות לבוא ולומר: נכון בחברה זו קבענו דירקטורים מקרב העובדים, אבל לי לא נראה האדם שנבחר?

י. ארצי:

לי יש בעניין זה עמדה עקרונית, אבל אני מבקש ממר אורן לומר מה יכול להיות הנזק שיכול לגרום נציג עובדים בדירקטוריון. קח דוגמה של חברה ותראה איפה נגרם נזק ובמה נגרם נזק. מדוע אתה צריך להעביר את הסמכות שהיא סטטוטורית לשר, כאשר אתה בעצמך אמרת שהשרים מתחלפים, ואז יכולים להתערב סיקולים פוליטיים?

א. ויינטטיין:

הדירקטוריון מחליט על תקציב. בדירקטוריון ישב ראש אגף התחזוקה, הוא צריך לקבל תקציב לאגף שלו. אנחנו יודעים שבדירקטוריון יש תמיד 3-4 אנשים שקובעים, ויושבים אנשי ציבור ואינם יודעים מה קורה. אני יושבתי שלוש שנים בחברה ולא ידעתי מה קורה עד שהתמניתי ליושב ראש הדירקטוריון. בגלל כוחם נציגי העובדים יפנו תקציבים אליהם. כדי להתפטר אתם המנכ"ל יתן להם. למרות שהם צריכים לקבל 5% הם יקבלו 10%.

הדירקטוריון קובע מינויים. אתה נותן למערכת עצמה לקבוע מי ינהל את החברה. והסיקולים הם גם שיקולים של מאבקי כוח פנימיים. אני, מנהל אגף, אשב כנציג העובדים בדירקטוריון ואני אצטרך למנות סמנכ"ל כאשר אני מנהל אגף. זה יביא למהפכות שלמות, זה יהרוס חברות. אפשר להביא דוגמאות בלי סוף. הדירקטוריון קובע הכל בחברה, ומאחר ודירקטורים אחרים לא מטחקים היום, אנחנו יודעים מי הם, אתה נותן את הכוח בידי סני דירקטורים מקרב העובדים. אנחנו נהרוס את החברות.

א. אבוחצירא:

אפשר להתנות מינוי נציגים מקרב העובדים כדירקטורים באיסור ועדת הכספים. מדוע לא נקבע נסיון לתקופה של שנתיים עד חמש שנים, ונבחן את הדברים לאור הנסיון?

היו"ר ש. עמר:

מיצינו את הנושא. ההצבעה תהיה במועד שיקבע יושב ראש הוועדה.

חוק היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון מס' 2 והארכת תוקף),
התשמ"ו-1985

היו"ר ש. עמר:

אנו עוברים לנושא הבא:
חוק היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (תיקון מס' 2 והארכת
תוקף), התשמ"ו-1985.

א. ויינטטיין:

הנושא לא היה על סדר-היום, ואני רציחי לקרוא את החמר של המשלחות.
אם דנים היום בחוק, אם תהיינה לי הערות, אני אבקש לחזור לסעיפים סאליהם
מתייחסות ההערות.

היו"ר ש. עמר:

רשות הדיבור לממונה על הכנסות המדינה.

י. ברוך:

אני מבקש לציין פראטית דברי, שיש לנו טני תיקונים שהם בגדר שיפוצים
נוספים שנביא לפני הוועדה ביום ה'.

התיקון המהותי שבחוק זה הוא שלא רק על כרטיסים בכלי טיס יהיה
שיעור ההיטל 20% אלא גם על כרטיסים בכלי שיט. כיום השיעור על כרטיסים
בכלי שיט הוא 32.5%, כי החייחוסו לכך כאל שירות קרקע וראו באניה גם מלון
וגם שירות אוכל, ואז אמרו 15% ו - - -

מ. בר-און:

גם לגבי השכרת רכב.

י. ברוך:

32.5% חלים גם על השכרת רכב וגם על כרטיס אניה. אפשר לחשוב שיש
לנו אניות פאר. בדרך כלל האנשים שנוסעים באניה לאיטליה ויוון אלה הם
סטודנטים. אנחנו מוכנים להסתפק ב-20% כמו על כרטיסים בכלי טיס.

התיקון השני הוא תיקון טכני. אחת הסיבות שלא יכולנו לגבות 20%
במלואם הייתה שהחוק קבע שההיטל חל על סוכן הנסיעות והוא צריך להעבירו אלינו.
דה-פקטו היו הוראות פנימיות שהיה צריך לשלוח את האיש לבנק והוא היה משלם
בבנק מס הנסיעות 100 דולר, היה חוזר לסוכן הנסיעות ואז שוב היה הולך לבנק
ומשלם 20% היטל. כמובן שהאיש לא הלך, אלא השליח של חברות הנסיעות היה
עושה את זה. אבל ציורית זה היה כך. בנמל התעופה בודקים רק אם שילם אח
ה-100 דולר ולא את ה-20%.

מ. בר-און:

איך סכנה שיתחמקו?

י. ברוך:

אני יודע את התוצאה. אם התוצאה היא שמאפריל עד סוף אוקטובר נסעו
300,000 איש, ו-20% על 300,000 איש לפי כרטיס הזול הממוצע של 350 דולר,
היינו צריכים לגבות 21 מליון דולר, וגבינו רק 11 מליון דולר. ממה נובע
הדבר? מקניית כרטיס לטווח קצר, מכל כרטיסי המתנות ומכל הכרטיסים שמקבלים
מחול, - - -

מ. בר-און:

איך?

י. ברוך:

אתה מרים טלפון לסוכן נסיעות בחו"ל ואתה אומר: אני מבקש שתשלח לי כרטיס טיסה ללונדון. הוא אינו מכיר אותך, אבל מה איכפת לו לשלוח לך כרטיס? כאשר אתה מגיע הוא גובה ממך את הכסף, אחרת הוא מבטל לך את הטיסה חזרה ואז תצטרך לקנות כרטיס חזרה שהוא יותר יקר מאשר טיסה בצ'רטר.

א. קרשנר:

ואנטי עסקים?

י. ברוך:

אנטי עסקים קמו ושילמו, כי הם צריכים לרשום. אנו מציעים שמה שקיים בפועל יהיה בחוק. זאת אומרת שה-20% צריך לשלם בבנק וסוכן הנסיעות לא יכול לתת את הכרטיס אלא אם שילמו 20%.

בסעיף 1 אנו מציעים לשנות שם החוק, כי החיקון מרחיב את היריעה ומחיל את החוק גם על רכישת נכס חוץ. לכן אנו מציעים כי בשם החוק אחרי "שירותים מיובאים" יבוא "ועל רכישת נכסי חוץ. וכך ייקרא שם החוק: חוק היטל על שירותים מיובאים ועל רכישת נכסי חוץ.

ח. קופמן:

כל החברות שעושות עסקים בחו"ל, כמו בפורטוריקו, ישלמו עוד 15%?

י. ברוך:

אם הן רוכשות חברה, על ההון ישלמו.

ח. קופמן:

יהודים שרוצים לקבל פיצויים מגרמניה ויש להם אפשרות לשלם ביטוח ולקבל פיצויים, אני מציע שלא יחול עליהם ההיטל. אני מטפל במקרה ספציפי של כמה יהודים יוצאי אוסטריה שלא קבלו פיצויים בגלל מחדל של ממשלת ישראל. הייתי רוצה שיוכנס חיקון לחוק, שאם מדובר על תשלום ביטוח לשם קבלת פיצויים לא יחול על דמי הביטוח ההיטל, כי הם מוכים פעמיים וטלוש. אילו האוצר היה יכול לתת להם שיק, זה היה פותר את הבעיה. אני מציע לכתוב תשלום ביטוח לשם קבלת פיצויים - ואני מוכן להוסיף: בתנאי שהפיצויים יגיעו לישראל - לא יחול עליו ההיטל.

י. ברוך:

אתה מתכוון שכאשר רוכשים זכויות סואיליות, לא ישלמו את ההיטל. אני קבלתי פנייה בענין זה.

ח. קופמן:

יכול להיות שכאשר יגיעו יהודים מרוסיה, גם הם יוכלו לקבל פיצויים מגרמניה בדרך זו.

י. ארצי:

לפי החוק הגרמני יש אפשרות לאנשים שעבדו בגרמניה או באיזור דובר גרמנית, שרכשו זכויות פנסיה, להשלים את הסכום החסר להם כדי לזכות בפנסיה כאשר הם מגיעים לגיל הפרישה, והתשלום הזה צריך להתבצע במטבע חוץ. יש ארגונים צבוריים וחברה עסקית שעוסקים בזה. הסכומים שצריך לשלם מגיעים לעתים ל-10,000-15,000 דולר ואז אתה צריך להוסיף היטל של 15%. אם אינך מנצל את הזכות הזאת, אתה מטאיר בידי הגרמנים את החלק שרכשת ואתה לא יכול לנצל. אם אתה רוכש את הזכויות הנוספות מטילים עליך היטל. והיטל זה מפלה לרעה, כי הפנסיה מגיעה לארץ במטבע חוץ ומשתלמת בשקלים. כאשר יצואן מביא כספו, הוא מקבל פרמיה. כאן לא זו בלבד ואתה לא מקבל פרמיה, אתה משלם קנס.

הייתי רוצה לבקש מהממונה על הכנסות המדינה, שהאנשים המומחים לנושא באוצר יגישו לנו תזכיר על הסוגיות הקשורות בנושא.
אני חושב שאנו צריכים לשחרר את החשלושים האלה מההיטל. ואני מוכן להתפשר שהאוצר לא יחזיר את הסכומים ששולמו בבת-אחת, אלא לשיעורין.

פ. גרופר:

יש מצב שאנשים שלא היו בגרמניה ולא סבלו, אלא אדרחי מדינת ישראל רכשו זכויות פנסיה בגרמניה. אני לא התעניינתי בסוגיה. אבל אשתי שהיא ילידת גרמניה, הלכה לברר והיא חזרה ואמרה: אני ילידת גרמניה, הלכתי לברר, אבל פגשתי שם 99% ילידי הארץ שבאו לעשות ביזנס עם ממשלת גרמניה. אינני מביע דיעה, אני אומר שיש כאן אבסורד.

ח. קופמן:

מטרת החוק היא בלימת הוצאת מטבע חוץ מהארץ. פה מדובר על הטקעה כדי לקבל כסף שיכנס לארץ.

ס. אלחנני:

מה מבטיח שהכסף יכנס לארץ?

ח. קופמן:

אני הצעתי שהפטור מההיטל יוחנה בהבאת הכסף לארץ.

י. ברוך:

נושא זה היה בטיפולנו והיתה לי סימפטיה לאלה שרוכשים את הזכויות הללו. אנחנו הרי לא קובעים את המדיניות ולא מחלקים היתרים להעברת מטבע חוץ. אני יוצא מתוך הנחה, כמו שברכייט נכס ההיטל בא אחרי שהמפקח על המטבע נתן היתר להשקיע, כך גם במקרה זה. הסימפטיה קיימת. הבעיה בעבר היתה, שהוא יכול לשלוח את הכסף לשם ולהיאיר את הפנסיה שם. לכן לא פטרנו מההיטל. בתיקון המוצע עכשו אנו משנים את הסעיף המסמין את שר האוצר, באיטור ועדת הכספים לתת פטורים שיוכל לתת גם החזרים. בחוק הקיים זה לא היה. יכול להיות שקיימת אפשרות לקבוע, כמו שקבענו לגבי התעשייה, שהחזר ינתן רק אם הכסף יובא לארץ, כי מטרת החוק היא שלא יהיה שום דולר שאפשר לקנות בשקלים מבלי לשלם את ההיטל. נוכל לומר - אחרי שנבדוק - שאם הוכח שבעקבות רכישת פנסיה, הגיעה הפנסיה לישראל, הדרגתית נוכל לבטל בערכים ריאליים את ה-15%. אינני יודע עדיין איך נעשה זאת, כי בשביל לרכוש את הפנסיה, אתה צריך לשלם 20,000 מרק ואחר-כך אתה מקבל 1000 מרק לחודש. אולי תביא את הפנסיה לארץ שלושה חדשים ואחר-כך תשאיר אותה בשוויץ? יכול להיות שצריך לסקול הצעתו של חבר-הכנסת ארצי. אתה אומר: בעד כל דולר שיוצא, אתה מטלם 15%, כאשר הוא מביא את הרנסה, תן לו משהו. "תן לו משהו" למעשה נחנו בכמה מישורים: האחד - הריבית על פיצויים מגרמניה היא ריבית מוגדלת ופטורה ממס; השני - אפשר להוציא לנסיעה לחו"ל כל פעם 1800 מרק ללא היטל; השלישי - אפשר להשאיר את הכסף בפת"ם-פיצויים.

אני אביא סוגיות אלו לדיון במשרד.

ח. קופמן:

יכול להיות שיש אפשרות טכנית לשעבד את הפוליסה הזאת לבנק ישראלי. אני מעביר כל חודש כסף לחו"ל כדי לרכוש זכויות, לעומת זה הפוליסה תשועבד.

י. ברוך:

מה קורה אם האיש נפטר ויורטיו בחו"ל? מה קורה אם הוא מקבל כאן שנתיים את הפנסיה ואחר-כך נוסע לחו"ל? הואיל והכל במסגרת תקנות, יהיה אפשר לתקן את התקנות.

ח. קופמן:

אנשים המקבלים פיצויים בדרך כזאת, אוי ואבוי למה יהם מקבלים.

י. ברון:

מאחר והדיון בהצעת החוק צריך להסתיים בוועדה ביום חמשי, כי אם לא תובא הצעת החוק לאישור הכנסת ביום ב' הבא, צריך יהיה לעשות חוק שלם חדש - - -

א. דמביץ:

אפשר - - -

י. ברון:

אני יודע שאפשר, אבל אני מעדיף דרך זו. אני מבקש: מה שנוכל לקבוע הפעם בחקנות נקבע, ומה שלא נספיק, נמשיך לדון בו.

בסעיף 1 להצעת החוק מוצע, כפי שאמרתי, שינוי שם החוק.

בסעיף 2(1) מוצע להוסיף גם הגדרה "חוץ לארץ" שתהיה לה אותה משמעות שיש לה בהיתר הפיקוח על המטבע, כלומר לא יראו בחוץ לארץ את יהודה, שומרון וחבל עזה.

בסעיף 2(2) בהגדרה "סוחר מוסמן" ו"מטבע חוץ", אנו מציעים כי במקום "מטבע חוץ" יבוא "נייר ערך חוץ" כי ההגדרה מטבע חוץ מופיעה בהגדרה הכללית ולעומת זאת חסרה לנו הגדרה של "נייר ערך חוץ".

בסעיף 2(3) אחרי הגדרות "מס", "עוסק" ו"לבטח" יבוא:

"מטבע חוץ - מטבע שהוא הילך חוקי במדינה כלשהי, שאינו מטבע

ישראלי;

"טובין" - כמשמעותם בחוק מס ערך מוסף, אך למעט זכות, טובת הנאה, ידע ונכסים בלתי מוחשיים אחרים.

מ. בר-און:

מדוע החוספת של "טובין"?

י. ברון:

"טובין הם טובין פיזיים, וכאן ההגדרה רחבה יותר.

וכן יבוא: "נכס" - טובין או מקרקעין.

בסעיף 2(4) מוצע כי בהגדרת "חברת אשראי" במקום "נכסים" יבוא

"נכס חוץ".

כל סעיף ההגדרות, אינני חו ב צריך להצביע עליו לפני שמצביעים

על הסעיפים.

א. דמביץ:

אני תומך בך, אבל זה לא יעזור.

י. ברון:

בסעיף 2(5) מוצע כי אחרי הגדרת "חברת אשראי" יבוא: "הלוואה -

כל אשראי או פקדון";

"הלוואה חדשה" - הלוואה שמקורה באשראי או בפקדון שלא נפרע או לא הוחזר, לפי הענין, במועד שנקבע לכך בעת נתינתו או הפקדתו, לפי הענין - (להלן מועד הפרעון המוסכם) ויראו הלוואה כאמור כאילו ניתנה ביום שלאחר מועד הפרעון המוסכם וכאילו מטבע החוץ בשלה הועבר לחוץ לארץ ביום האמור.

"מכירה - לענין הגדרת "סוכן נסיעות", שיהות קרקע ולענין

סעיף 2(ב) - לרבות מתן שירותי תיווך.

"ערובה" - ערבות, משכון, משכנתה או שיעבוד אחר.

"נכס חוץ" - כל אחד מאלה, לרבות מסמך המעיד על זכות בהם במיטריין

או בעקיפין, והכל כשהועבר מטבע חוץ לחוץ לארץ בשל רכיבתם (זאת אומרת

רק כאשר שולחים את הכסף, זה נכס חוץ, כי אדם יכול לעשות הרבה דברים על הנייר):

"נכס המצוי בחוץ לארץ, למעט טובין שנרכשו לשם יבוא לישראל ושהותר לגביהם רשימון חוץ ששה חדשים מהיום שבו הועבר בשלהם מטבע חוץ לחוץ לארץ, או חוץ מועד מאוחר יותר שאישר המנהל."

בדרך כלל כאשר אני מזמין סחורה, דוגמה תיאורטית: אני מזמין מכונית ביבוא אישי, אני צריך לשלוח כסף, יאמרו לי: שלם 15%. אבל אני אומר: המכונית מיועדת לכאן. ישאל המנהל: מניין אני יודע, אולי אתה רוצה את המכונית שם? לכן נאמר: אם אתה מביא את המכונית, אני פוטר אותך. מדוע הכל זאת אנו נותנים סמכות למנהל? כי יש מקרים שהדבר לוקח יותר זמן. בא איש ואומר: הנה יש לי הזמנה, הנה האישור טיספקו לי רק כעבור 9 חדשים. לכן נאמר: "או חוץ מועד מאוחר יותר שאישר המנהל".

בפסקה (2) מוצע: "השקעה במיטריין או בעקיפין, בחבר בני אדם, בעסק, במפעל או במחקר לפיתוח והכל בחוץ לארץ. לענין זה "חבר בני אדם" בין מאוגד ובין שאינו מאוגד.

בפסקה (3) "נייר ערך חוץ"
בפסקה (4) "הלוואה"
בפסקה (5) "מטבע חוץ המועבר לחוץ לארץ בשל ערובה, אם נתקיים

אחד מאלה:

(א) הערובה ניתנה להבטחת התחייבות של תושב חוץ;
(ב) הערובה ניתנה להבטחת התחייבות של תושב ישראל והתחייבות היא בשל רכישת נכס חוץ או רכישת שירות מיובא שאין לגביהם פטור מהיטל לפי חוק זה".

בישיבה הבאה נביא תיקון קטן נוסף שיבוא בסיפא של סעיף זה.

למעשה סעיף זה ענינו ערבות בנקאית. יש לי חברה ישראלית, אני צריך להקים חברה לשיווק. אין לי מספק כסף, אומרים לי: תיקח אטראי שם. בנק ישראלי נותן ערבות. אתה יכול להגיד ששם אין נותנים והבנק הישראלי צריך לשלם פה. אנחנו אומרים: קח בחשבון שצטרך לשלם עוד 15%, קח לך מספיק בטחונות אם נתת ערבות לפני התאריך אתה לא יכול לחייב את הבנק. במקרה זה אנחנו אומרים: החייב הוא הנערב ולא הערב, כי מהבנק אינני יכול לדרוש דבר שהוא לא יכול היה לדעת.

בפסקה (6) אנחנו אומרים: "מטבע חוץ המועבר לחוץ לארץ על-ידי או עבור מי שאינו מתגורר דרך קבע בישראל". נוסח זה בא במקום המונח "יורד". מי שעוזב את הארץ יכול לקחת אתו סכום כסף. אנחנו אומרים שצריך לחול עליו ההיטל.

בסעיף 2(6) בהגדרת שירות אנו אומרים:

(א) בריטה, במקום "עסקת אטראי להפקדת פקדון, יבוא "הלוואה".

(ב) בפסקה (1) במקום "או טובת הנאה בנכסים בלתי מוחשיים, יבוא ידע, טובת הנאה או נכס בלתי מוחשי אחר".

(ג) בפסקה (2) במקום "או תגמול" יבוא "תגמול, מסים, היטלים, אגרות או חשלומי חובה אחרים". הכוונה היא למתנה, לתמיכה, למסים, תגמולים, היטלים, אגרות או חשלומי חובה אחרים.

ד. דנינו:

אתה הזכרת תמיכה. מה הדין לגבי תמיכה בבן הלומד בחו"ל?

י. ברוך:

משלמים כבר שנה על תמיכות בבנים הלומדים בחו"ל ולא התעוררו בעיות.

ד. דנינו:

אינני חושב שהורים לבן הלומד בחו"ל צריכים להוסיף 15%.

י. ברוך:

אני אמחיש לך את הדבר. באו אלי תעשיינים ואמרו: אנחנו רוצים

להשקיע בחו"ל, זה עבר את משרד החטיבה והמסחר והפיקוח על מטבע חוץ ואושר, סימן שהמדינה רוצה בכך. אתה מעניש אותי ומטיל עלי היטל של 15%, חפזור אותי מההיטל. ואני אמרתי דבר פשוט: יש אצלנו שני שערים למטבע יש פרמיה, יש היטלים, יש מס קניה ותמ"א ויש 15%. נניח לרגע שכל זה לא היה, לא כאיך מקבלים מטבע חוץ ולא כאשר משלמים מטבע חוץ, יש שער למטבע כמו בכל מקום בעולם. האם מישהו היה מעלה על הדעת, שכאשר השער הרשמי הוא 1700 שקל הדולר, אני אקבל הנחה כאשר אשלח דולרים לבני שלומד בחו"ל? כל פטור שניתן פירושו סבסוד, ואנו גורסים שסובסידיה צריך לתת באמצעות אגף החקציבים ומשרדי הממשלה ולא במסגרת המס. לכן אנו עושים ייסור הקו, שכל מטבע שיוצא מוטל עליו 15%. זו העלות. כך עולה מטבע החוץ.

ד. דנינו:

המדינה מסבסדת אותו כאשר הוא לומד בארץ. בגלל זה שהוא לומד בחו"ל, ומחר יחזור לשרת בצבא, אתה מטיל עליו היטל?

י. ברוך:

שהמדינה תיתן לו 100-200 דולר על-ידי משרד החינוך והתרבות. בפסקה (ד) אנו אומרים כי בפסקה (3) "במקום הסכומים המותרים לפי ההיתר הכללי" יבוא "סכום מטבע החוץ שקנה". בסעיף 2(7) אנחנו אומרים: "במקום הגדרת שירות מיובא יבוא: "שירות מיובא" - שירות לרבות שירות קרקע, שבשל רכישתו הועבר מטבע חוץ לחוץ לארץ". שוב הדגש על המטבע.

בסעיף 2(8) אנחנו אומרים: אחרי הגדרת "שירות מיובא" יבוא: "רכישה" - לרבות קבלת זכות שכירות, חכירה, שימוש או כל זכות אחרת; "רכישת נכס חוץ", לענין הלוואה - מתן הלוואה ולענין נכס חוץ כהגדרתו בפסקאות (5) ו-(6) להגדרת "נכס חוץ" - עצם העברת מטבע החוץ כאמור בפסקאות האמורות.

"רכישת שירות", לענין שירות כאמור בפסקאות (2) ו-(3) ריטה להגדרת "שירות" - הנתינה או החלום, לפי הענין, של השירות;

בסעיף 2(9) אנו אומרים: "בהגדרת "העברת מטבע חוץ לחוץ לארץ, במקום פסקה (4) יבוא: (4) חסלום בישראל לחובב חוץ וכן חסלום בחוץ לארץ; לענין זה "חסלום" - לרבות דרך קיזוז או חליפין, מתן הלוואה ומתן טובת הנאה בדרך כלשהי".

אדוני היושב ראש, אני חושב שסעיפים 1 ו-2 אפשר להעמיד להצבעה.

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 1 - "שינוי שם החוק".

ה צ ב ע ה

סעיף 1 "שינוי שם החוק" א ו ש ר

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 2 - "תיקון סעיף 1".

ה צ ב ע ה

סעיף 2 - "תיקון סעיף 1" א ו ש ר

הסתייגות לחבר-הכנסת דוד דנינו

היו"ר ש. עמר:

אנו עוברים לסעיף 3 - "תיקון סעיף 2".

י. ברוך:

אנו אומרים: "בסעיף 2 לחוק העיקרי -

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) חוטב ישראל יהיה חייב בהיטל על רכישת שירות מיובא

ועל רכישת נכס חוץ".

(2) בסעיף קטן (ב)(1) במקום "ייבוא" יבוא "רכישה".

"שירות קרקע מיובא" זה נוסח מסורבל. איך אתה מייבא שירות במלון?

אתה רוכש שירות במלון. לכן אנו מציעים: רכישת שירות, במקום יבוא שירות.

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 3.

ה צ ב ע ה

סעיף 3 - "תיקון סעיף 2" א ו ש ר

היו"ר ש. עמר:

אנו עוברים לסעיף 4 - "תיקון סעיף 3".

י. ברוך:

בסעיף 3(א) לחוק העיקרי, אנו אומרים שאחרי "על שירות מיובא"

יבוא "ועל נכס חוץ", כי זו הרחבה ובכל הסעיפים תמצאו "נכס חוץ".

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 4.

ה צ ב ע ה

סעיף 4 - "תיקון סעיף 3" - א ו ש ר

היו"ר ש. עמר:

אנו עוברים לסעיף 5 - "תיקון סעיף 4".

י. ברוך:

גם בסעיף זה יש הרחבה בשל "נכס חוץ".

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 5.

ה צ ב ע ה

סעיף 5 - "תיקון סעיף 4" א ו ש ר

היו"ר ש. עמר:

אנחנו עוברים לסעיף 6 - "הוספת סעיף 5א".

י. ברוך:

זה סעיף חדש שאנו מציעים:

"אחרי סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:

5א. (א) מחירו של נכס חוץ, למעט הלוואה חדשה, הוא סכום מטבע

החוץ שהועבר בשלו לחוץ לארץ.

(ב) מחירו של נכס חוץ שהוא הלוואה חדשה הוא -

(1) כשהלוואה החדשה היא בין אותם צדדים ושולם על הלוואה

המקורית היטל לפי חוק זה - סכום הלוואה המקורית בתוספת כל סכום שנצבר עליה עד יום הפרעון שנקבע בעת נתינתה ובניכוי הסכום שבשלו שולם ההיטל".

הכוונה פשוטה: נתתי הלוואה 100,000 דולר וחדשתי אותה, אני צריך לשלם עכשו אחה היטל על כל הלוואה החדשה כולל הריבית, מינוס מה ששילמתי עליו היטל. אם לא שילמתי היטל, אין מה להוריד.

בפסקה (2) אנחנו אומרים: "בהלוואה חדשה שפסקה (1) אינה חלה לגביה - סכום הלוואה המקורית בתוספת כל סכום שנצבר עליה עד יום הפרעון שנקבע בעת נתינתה".

פה אין קיזוז, כי אני יכול לתת הלוואה של 100,000 דולר, מי שקיבל את הלוואה צריך להחזירה, אבל אני רוצה לקחת ממנו ולתת לאדם שלישי. אני אומר: תן לו ישירות.

א. דמביץ:

האם הביטוי "חדשה" לא היה משתפר אם היינו אומרים "מחודשת", דהיינו הלוואה מחודשת". יש הגדרה בעמ' 5 "הלוואה חדשה".

ת. פנחסוביץ:

אם מקורה באשראי, היא לא מחודשת.

מ. בר-און:

"מחודשת" חל על הלוואה שהיתה וחודשה.

א. דמביץ:

עוד נגיע לזה.

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 6 - "הוספת סעיף 5א".

ה צ ב ה

סעיף 6 - "הוספת סעיף 5א" - א ו ט ר

היו"ר ש. עמר:

אנחנו עוברים לסעיף 7 - "תיקון סעיף 6".

י. ברוך:

בסעיף 6 לחוק העיקרי, אנו אומרים:

(1) האמור בסעיף יסומן (א).

(2) בפסקה (1) במקום "ביבוא שירות מיובא מסויים" יבוא "ברכיטת

שירות מיובא מסויים או נכס חוץ". כאן ההרחבה על נכס חוץ.

(3) בפסקה (2) הסיפה המתחילה בטלים " ובמשיכה באמצעות כרטיס

אשראי" - תימחק.

(4) בפסקה (3) הסיפה המתחילה במלים "ואם שולמה" תימחק.

(5) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

(ב) בוצע חטלום עבור שירות מיובא או נכס חוץ באמצעות כרטיס אטראי - יהיה מועד החיוב בהיטל מועד חיוב חטבוננו של המושך אצל סוחר מוסמך.

מ. בר-און:

מיהו סוחר מוסמך?

י. ברוך:

בנק. אולי היינו צריכים להכניס נכס חוץ אם כי זה נדיר שאפשר לקנות בכרטיס אטראי נכס, אם כי תיאורטית זה אפשרי.

בסעיף 7(5)(ג) אנו אומרים: "בוצעה ההעברה, הקניה, הקבלה או החטלום האמורים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) בשיעורים, יהיה מועד החיוב היום בו הועבר, נקנה, נחבל או שולם, לפי הענין, כל שיעור".

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 7.

ה צ ב ע ה

סעיף 7 - "תיקון סעיף 6" - א ו ש ר

היו"ר ש. עמר:

אנו עוברים לסעיף 8 - "תיקון סעיף 7".

י. ברוך:

בסעיף 8 אנחנו אומרים: "בסעיף 7(א)(2) לחוק העיקרי, במקום "מחירו של שירות מיובא ששולם יבוא "משיכת מטבע חוץ". טוב, זו ההעברה לאקט החטלום.

היו"ר ש. עמר:

אני מעמיד להצבעה סעיף 8.

ה צ ב ע ה

סעיף 8 - "תיקון סעיף 7" - א ו ש ר

היו"ר ש. עמר:

אנחנו עוברים לסעיף 9 - "החלפת סעיף 9".

י. ברוך:

סעיף 9 בחוק הקיים אומר, שההיטל חל גם על העברת מטבע חוץ מפקדון בחו"ל שמוחר ליצואן להחזיק. כל יצואן יכול להחזיק עד 10% מתמורת היצוא בחטבון בחו"ל בשביל הוצאות מלון ובטביל ידע, אבל הוא חייב בהיטל. אנחנו חושבים שכאן יכול להכנס גם נכס, אפטר גם לרכוש נכס. לכן אנחנו אומרים בסעיף 9 המוצע:

"נרכש נכס חוץ או שירות מיובא ומטבע החוץ ששולם בשל רכישתם לא

הועבר לחוץ לארץ באמצעות סוחר מוסמך או באמצעות כרטיס אטראי, יגיש החייב בהיטל דו"ח בטופס שייקבע וישלם את ההיטל באמצעות סוחר מוסמך, והכל ב-15

בחודש שלאחר החודש בו נרכז נכס החוץ או השירות המיובא. הסוחר המוסמך יעביר את ההיטל לאוצר המדינה במועד האמור בסעיף 7(ג)".

מ. בר-און:

יש דרך לפקח על כך?

י. ברוך:

אנחנו הקימונו מחלקה לנפורמא. חסר לנו ראש מחלקה. זה צריך להיות רואה חטבון שיודע היטב אנגלית. הוא צריך לקבל את המאזנים ולראות

כמה האיש מחזיק בפקדון.

ד. דנינו:

מה הם הכלים שבאמצעותם אתם יכולים לבדוק?

י. ברון:

ברגע י"אני מבקש דו"ח, הוא חייב להמציא דו"ח.

ד. דנינו:

ואם הוא לא ממציא דו"ח?

י. ברון:

אני אומר לו: עשית ייצוא של 500,000 דולר; יכולת להחזיק 50,000 דולר, תביא אישור של רואה חשבון.

היו"ר ש. עמר:

המשך הדיון בחוק זה יהיה במועד שיקבע יוטב ראש הוועדה.
ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.05